

НРА «Рюрік» відзначає наступні ключові зміни в банківській системі України за результатами листопада 2015 року:

– Станом на 01.12.2015 р. **кількість банків**, що мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій, становила 120 (в т.ч. 40 банківських установ з іноземним капіталом).

Загалом, на дату написання огляду, з початку 2014 року внаслідок погіршення платоспроможності, до 63 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію. З них за 59 банками вже було прийнято рішення про ліквідацію. Щодо 3 банківських установ (ПАТ «ЧБРР», ПАТ БАНК «МОРСЬКИЙ» та АТ «БАНК ВЕЛЕС») рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію було прийняте без попереднього запровадження тимчасової адміністрації. В 3 установках працює тимчасова адміністрація, щодо одного банку (ПАТ «АСТРА БАНК») прийнято рішення про припинення тимчасової адміністрації та призначення куратора.

Наразі Регулятором здійснюються заходи щодо забезпечення прозорості структури власності банківських установ, запроваджено перевірку фінансового стану кінцевих бенефіціарів, суттєво підвищено вимоги до ділової репутації. У випадку нерозкриття комерційним банком інформації щодо його кінцевих бенефіціарів, НБУ може визнати такий банк проблемним, а також взяти ряд адміністративних та економічних заходів.

На динаміку зведених показників діяльності БСУ, що публікуються Регулятором без врахування неплатоспроможних банків, протягом останніх місяців вплинуло запровадження тимчасової адміністрації в декілька банківських установ, серед яких банк I групи за класифікацією НБУ.

– Станом на 01 грудня 2015 року сукупний **обсяг активів БСУ** становив 1 275,36 млрд. грн. Зростання показника протягом місяця відбулося переважно за рахунок впливу курсової різниці. На початок грудня офіційний курс національної валюти щодо долара США склав 2 394,81 грн./100 дол. США (2 290,40 грн./100 дол. США станом на 01.11.2015 р.).

Протягом листопада 2015 року обсяг високоліквідних активів БСУ зріс на 13,05 млрд. грн. Впродовж місяця НБУ здійснював підтримку ліквідності банків за допомогою кредитів овернайт та надання рефінансування шляхом проведення тендера. Середньозважена ставка за операціями склала 23,68%.

На дату написання огляду облікова ставка НБУ відповідає 22% (27% до 25.09.2015 р.). Зважаючи на високий рівень інфляції (143,3% у річному вираженні, за останніми даними), облікова ставка, а отже і вартість залучення ресурсу для банківських установ, в найближчий час залишатиметься високою.

Зважаючи на високе значення облікової ставки, а також обмеженість доступу до залучення зовнішнього фінансування та кредитів від НБУ, наразі основним джерелом підтримки ліквідності банківських установ є кошти населення. Значна кількість банківських установ з метою збереження клієнтської бази та для підтримки ліквідності підтримує високі відсоткові ставки за вкладними рахунками, що свідчить про прийняття високоризикової стратегії.

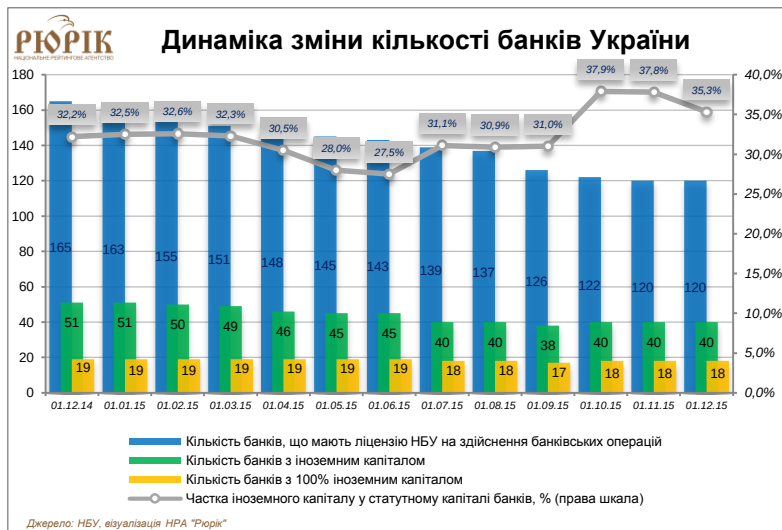
Так, середньоринкова відсоткова ставка за строковими депозитами в національній валюті з початку року зросла з 10,9% до 13,6% (13,4% за короткостроковими та 21,8% за довгостроковими вкладками), в той час як в іноземній валюті – знизилась з 7,7% до 7,4% (7,2% за короткостроковими та 9,2% за довгостроковими вкладками).

Протягом листопада 2015 року обсяг портфеля ЦП незначно скоротився (на 0,3%). Станом на 01.12.2015 р. портфель ЦП БСУ складає 189,05 млрд. грн. (в т.ч. 84,68 млрд. грн. – ОВДП, 61,36 млрд. грн. – депозитні сертифікати НБУ).

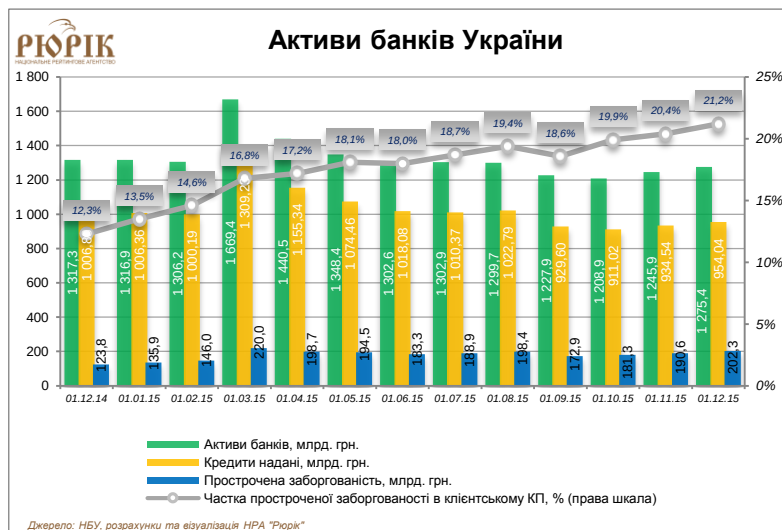
– Протягом листопада 2015 року обсяг **клієнтського кредитного портфеля** збільшився, переважно внаслідок відносного зростання вартості валютних кредитів, на 19,5 млрд. грн. та станом на 01.12.2015 р. склав 954,04 млрд. грн. Висока вартість кредитного ресурсу, а також обмежена кількість позичальників з достатнім рівнем кредитоспроможності наразі суттєво стримують розвиток кредитування.

Незважаючи на зменшення з початку року обсягу валютних кредитів (в доларовому еквіваленті), їх частка в кредитному портфелі залишається суттєвою да дорівнює приблизно 55%.

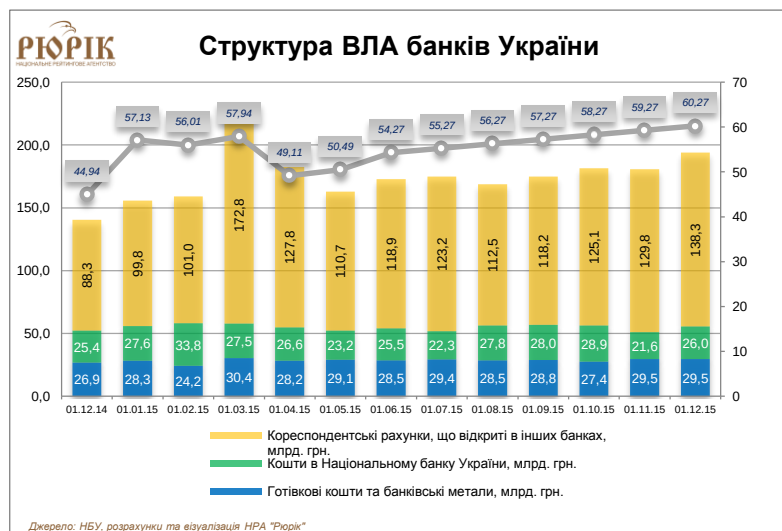
Динаміка зміни кількості банків України

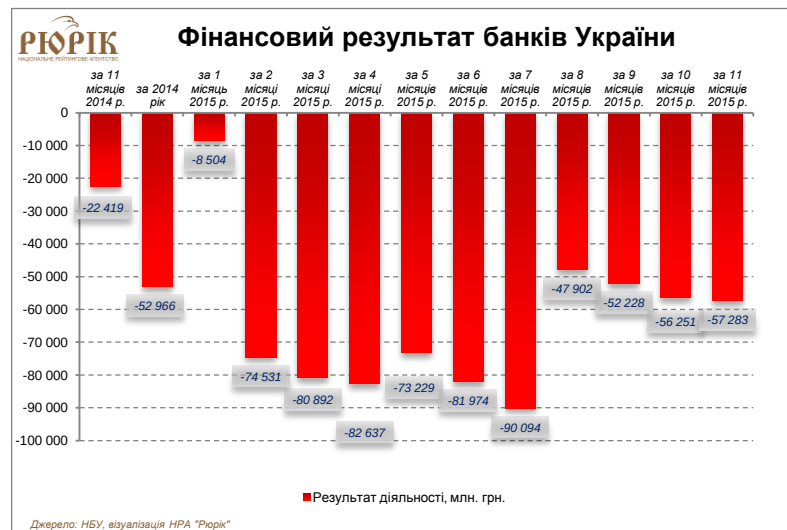
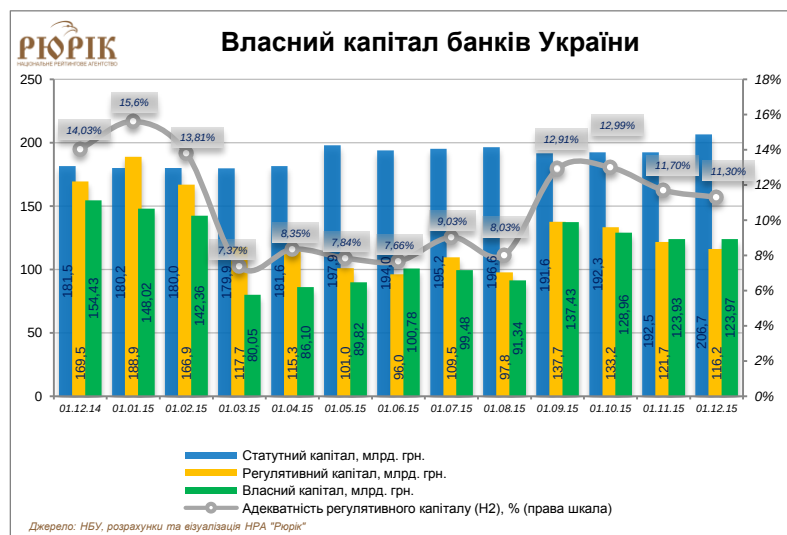
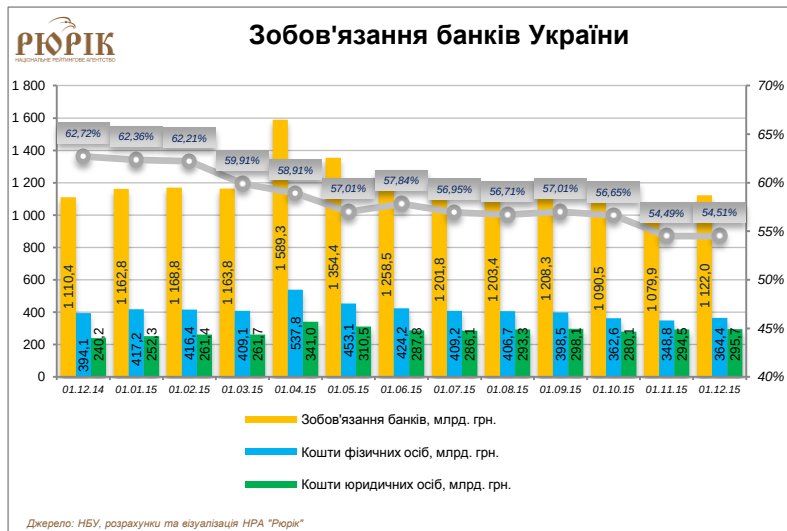

Активи банків України

Структура ВЛА банків України

При цьому, близько 1/5 валютних кредитів були надані населенню (в т.ч. значна частка валютних кредитів була надана ще в 2008-2009 рр. на придбання і будівництво нерухомості).

На дату написання огляду Кабміном затверджений законопроект «Про реструктуризацію зобов'язань громадян України за кредитами в іноземній валюті, що отримані на придбання єдиного житла (іпотечні кредити)». Законопроект включає положення щодо реструктуризації валютних кредитів на суму до 2,5 млн. грн. (приблизно 150 тис. дол. США). Конвертація заборгованості проводитиметься за офіційним курсом НБУ на день реструктуризації. Передбачене також списання частини боргу позичальникам, які брали кредити для придбання єдиного житла, а також на купівлю землі для будівництва такого житла. Законопроект отримав повну підтримку НБУ та попередньо погоджений МВФ. Наразі документ знаходиться на доопрацюванні Верховної Ради.

Враховуючи високий рівень макроекономічної невизначеності, досить високу вартість кредитного ресурсу та продовження бойових дій на сході України, що загалом негативно впливає на рівень кредитоспроможності позичальників, частка простроченої заборгованості залишається високою та складає 21,2% (без врахування неплатоспроможних банків).

На думку НРА «Рюрік», реальний обсяг неробочих кредитів є значно вищим, враховуючи той факт, що наразі банківські установи намагаються максимально реструктуризувати наявну проблемну заборгованість. Суттєве доформування резервів під активні операції значною мірою негативно впливає на рівень капіталізації банківських установ, що, в свою чергу, вимагає від їх власників додаткових фінансових вливань для підтримки бізнесу.

– З огляду на погіршення якості активів та збиткову діяльність, **обсяг власного капіталу** банків з початку року зменшився на 16,3% та станом на 01.12.2015 р. складав 123,97 млрд. грн. (дані представлено НБУ без урахування неплатоспроможних банків).

Регулятивний капітал діючих банків в листопаді поточного року зменшився на 5,4 млрд. грн. Скорочення обсягу регулятивного капіталу призвело до відповідного зниження нормативу адекватності регулятивного капіталу – з 11,70% до 11,13%.

В той же час, статутний капітал БСУ збільшився на 14,2 млрд. грн. внаслідок докапіталізації одного банку з іноземним капіталом.

– Протягом листопада 2015 року сукупний **обсяг клієнтського портфеля** збільшився на 29,4 млрд. грн., переважно за рахунок впливу курсової різниці. При цьому кошти фізичних осіб в національній валюті в листопаді поточного року зросли на 2,8 млрд. грн. Таке зростання відбулось за рахунок збільшення на 2,1 млрд. грн. обсягу короткострокових коштів.

Частка валютних вкладів в клієнтському портфелі є значною та відповідає приблизно 50%.

– За підсумками січня-листопада 2015 року **фінансовий результат** БСУ був від'ємним та становив (-) 57,28 млрд. грн. без урахування неплатоспроможних банків ((-) 22,45 млрд. грн. за підсумками січня-листопада 2014 року). Безпосередньо в листопаді 2015 року фінансовий результат діючих банків склав (-) 1,0 млрд. грн. проти (-) 3,7 млрд. грн. у жовтні. Від'ємний фінансовий результат БСУ зумовлений в першу чергу погіршенням якості активів банків, що зумовлює необхідність подальшого доформування резервів і, в свою чергу, негативно впливає як на показники дохідності, так і на рівень капіталізації БСУ.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76.

Відповідальний аналітик:

Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»,
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 489-87-33 / 49 (вн. 703)